

Nr 407

Av fru **Thorsson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 55, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.*

De förslag, som framlägges inför riksdagen i Kungl. Maj:ts proposition nr 55, avser framför allt principerna för en allmän reformering av vårt pensionssystem på lång sikt. I propositionen anges, att det förberedelsearbete, bl. a. av lagstiftningskaraktär, som är nödvändigt för att bringa ett nytt pensionssystem i funktion och som skall igångsättas så snart riksdagen tagit principiell ställning till huvuddragen i reformen, kommer att bli synnerligen omfattande och beröra ett stort antal detaljspörsmål.

Det är självklart så, att på frågans nuvarande stadium endast huvuddragen i reformen kan bli föremål för beslut. Flera ännu olösta problem kan icke börja bearbetas förrän dessa huvuddrag fastställts. I åtskilliga fall berör dessa problem relativt små grupper medborgare. De är icke desto mindre för dem som berörs av dem av den största betydelse.

Denna motion önskar fästa uppmärksamheten på en del sådana detaljproblem, som vi förutsätter kommer upp till utredning så snart principbeslutet om pensionsreformen tagits i enlighet med propositionen.

Änkor och deras barn är i pensionshänseende en eftersatt minoritet i vårt samhälle, vilket också socialministern framhållit i propositionen. Vinner denna riksdagens bifall, kommer en avgörande förbättring att inträda beträffande familjeförmånerna i folkpensioneringen för dem som blir änkor efter 1960, vilket är tillfredsställande. Om ingen förbättring genomföres beträffande de nuvarande änkepensionerna i folkpensioneringen, kommer emellertid — genom den hårda inkomstprövningen, den i det närmaste fastlåsta kvalifikationsåldern och de låga pensionsbeloppen i denna änkepensionering — en vid ekonomisk klyfta att skapas mellan dem som blivit änkor före och efter en viss dag. Detta kan givetvis icke tolereras. I propositionen framhålls på sid. 118, att frågan om förmåner till efterlevande till personer som avlidit, innan det nya systemet träder i funktion, omsorgsfullt måste övervägas. Dessa överväganden måste leda fram till förslag om sådana övergångsbestämmelser, att de, som redan är eller före reformens ikraftträdande blir ställda utan försörjare, får en väsentlig förbättring av nu utgående förmåner inom änkepensioneringen.

Det viktigaste är naturligtvis att genom en utbyggd och förbättrad rehabilitering och arbetsvård med tillräckliga möjligheter till omskolning bereda dem som så kan och önskar tillfälle att genom eget förvärvsarbete

skaffa sig en rimlig ekonomisk bärgning. Detta har även socialministern understrukt. Men i de fall så icke kan ske, bör en tillfredsställande familjepensionering genomföras även för dem som nu är eller före reformens ikraftträdande blivit ställda utan försörjare.

Även situationen för frånskilda kvinnor, vilkas f. d. make avlider, måste — vilket socialministern även påpekar — utredas ytterligare. Vi skulle vilja förorda en ordning, enligt vilken — i parallellitet med bestämmelserna för nu utgående statliga pensioner — en frånskild kvinna kan tillerkännas andel i efterlevandepensionen i proportion till äktenskapets varaktighet. Utredas bör, om icke det skall krävas en viss minimitid för äktenskapets bestånd.

Invalidpensionen — eller enligt propositionen förtidspensionen — kommer, enligt vad som framgår, att bli föremål för ingående ytterligare prövning. Vi är, som framhållits ovan, tillfredsställda över den starka betoning som i propositionen läggs på betydelsen av en utbyggd och effektiv rehabiliteringsorganisation. Allt som kan göras bör självfallet göras för att genom återställd eller förbättrad arbetsförmåga minska behovet av invalidpension. Det är emellertid även självfallet, att ändock ett antal människor kommer att för sin försörjning bli beroende av en tillfredsställande ordnad förtidspension. Vi önskar i detta sammanhang fästa uppmärksamheten vid problemen för några grupper medborgare, vilkas läge för närvarande är bekymmersamt.

En grupp människor, som icke är att betrakta som invalider i egentlig mening men som likväl på grund av vacklande hälsa och försvagade krafter är oförmögen att skaffa sig tillräcklig bärgning, är ensamstående kvinnor i högre ålder. Att i någon form ge dem möjlighet till pension före 67 års ålder, eventuellt genom något slags förtidspension, vore önskvärt. En annan grupp är de s. k. hemmadöttrarna, som kanske under en lång följd av år vårdat gamla föräldrar och skött deras hushåll, varigenom de befriat samhället från stora utgifter. När de gamla gått bort, kan de ofta inte finna sin utkomst på arbetsmarknaden. Ofta har de en svår tid fram till folkpensionsåldern, med dålig hälsa och ytterligt små inkomster. Samma kan bli förhållandet för kvinnor, som kanske fostrat barn som ensamstående eller vårdat sig om syskon och som i åldern 60—67 år endast har socialvården att lita till. Det vore önskvärt att man undersöker möjligheten att genom en mildare bedömning av invaliditetsbegreppet göra dem berättigade till någon form av förtidspension.

Slutligen vill vi gärna tänka oss, att man i det fortsatta detaljarbetet på det nya pensionssystemet även tar med i bedömningen möjligheten att införa vissa familjepolitiska synpunkter. Det är uppenbart, att för barnfamiljerna — framför allt de ofullständiga och de barnrika familjerna — bördan av t. ex. de höjda folkpensionsavgifterna blir åtskilligt mer känn-

bar än för två barnlösa makar. Samtidigt som vi ansluter oss till vad i propositionen nu föreslagits i fråga om höjningen av denna avgift från 1959, vill vi framhålla, att när slutlig ställning skall tagas till avgiftens höjd, det enligt vår uppfattning bör utredas, om det icke vore en från familjepolitisk synpunkt lämplig och en administrativt enkel åtgärd att i någon form låta denna avgift variera med barnförsörjningsbördan.

Med stöd av ovanstående hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t vilja ge till känna de synpunkter på det fortsatta utredningsarbetet för en allmän pensionsreform, som i motionen anförts.

Stockholm den 21 februari 1958

<i>Inga Thorsson</i>	<i>Eivor Wallin</i>	<i>Stig Alemyr</i>
<i>Erik W. Norén</i>	<i>Nancy Eriksson</i> i Stockholm	<i>Aug. Spångberg</i>
<i>Gunnel Olsson</i>	<i>Erik Brandt</i>	<i>Axel Landgren</i>
<i>Olof Andreasson</i>	<i>Mary Holmqvist</i>	<i>Astrid Bergegren</i>
<i>Gunbjörg Thunvall</i>	<i>Annie Jäderberg</i>	<i>Lisa Johansson</i>
<i>Elsa Lindskog</i>	<i>T. Fredriksson</i>	<i>Sigrid Ekendahl</i>
<i>Birger Nilsson</i>	<i>Viola Sandell</i>	<i>Ellen Svedberg</i>
<i>Lena Renström-Ingenäs</i>	<i>Anna-Lisa Lewén-Eliasson</i>	<i>Etty Eriksson</i>
<i>Rosa Svensson</i>	<i>Evert Svensson</i> i Kungälv	<i>Edvin Gustafsson</i> i Bogla
<i>Artur E. Lundqvist</i>	<i>Thyra Löfqvist</i>	